

CZU

X

Lucrarea a fost recomandată spre publicare la ședința Consiliului științific al Bibliotecii Științifice Centrale „Andrei Lupan” (Institut) din 30 ianuarie 2015, proces-verbal nr. 1

Consultant științific: preot, conf. univ. dr. **Octavian Moșin**

Redactor științific: conf. univ. dr. **Constantin Manolache**

Editor: prof. univ., dr. **Antonio Sandu**

Referenți științifici: dr. **Cosmin Budeancă**

conf. univ. dr. **Igor Cereteu**

Redactor literar: **Vitalie Țurcanu**

Corector: **Mariana Rusu**

Prezentarea grafică: **Vitaliu Pogolșa, Valeriu Oprea, Mariana Rusu**

Machetare: **Mariana Rusu**

Procesare imagini: **Mariana Rusu, Vitaliu Pogolșa**

Tehnoredactor și design copertă: **Roxana Demetra Stratulat**

Traducerea rezumatului în limba engleză: dr. **Alexandru Roșca**

Coperta 1: „*Verde de Japca*”. *Mănăstirea Japca. Vedere generală, 11 mai 2012.*

Foto: Ion Xenofontov

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

XENOFONTOV, ION

Complexul monahal Japca. Istorie și spiritualitate / Ion Xenofontov -

Iași : LUMEN, 2015

ISBN 978-973-166-416-3

Lucrarea prezintă contextul istoric și actual, cadrul spațial, arhitectural, terminologic și științific al mănăstirii Japca, singurul complex monastic din spațiul pruto-nistrean care funcționează neîntrerupt de la înființare. Sunt incluse portrete ale diriguitorilor comunității monahale, ctitorilor, binefăcătorilor și credincioșilor sfântului așezământ. Volumul înglobează documente, tabele și peste 100 de materiale ilustrative relevante despre complexul monastic.

Ediția va fi de un real folos în identificarea itinerarului turistic al monumentelor istorice și de artă religioasă al spațiului pruto-nistrean. Cartea este destinată cercetătorilor științifici, pedagogilor, teologilor, tuturor ctitorilor interesați de istoria vieții spirituale a Moldovei.

© Ion Xenofontov, 2015

© Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” (Institut), 2015

© Editura LUMEN, 2015

S U M A R

ABREVIERI GENERALE.....	15
PREFAȚĂ (prof. univ. dr. Doru Radosav).....	18
INTRODUCERE.....	20
PARTEA I. SPAȚIU, TERMINOLOGIE, CERCETARE.....	23
<i>I.1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ. NATURA.....</i>	<i>23</i>
<i>I.2. ETIMOLOGIA CUVÂNTULUI „JAPCA”.....</i>	<i>30</i>
<i>I.3. REPERE ISTORIOGRAFICE ȘI SURSE ISTORICE.....</i>	<i>32</i>
<i>I.3.1. Istoriografie.....</i>	<i>32</i>
<i>I.3.2. Izvoare.....</i>	<i>36</i>
PARTEA II. CONTEXTUL ISTORIC GENERAL AL AȘEZĂMINTELOR MONAHALE DIN SPAȚIUL PRUTO-NISTREAN.....	38
PARTEA III. SCHITUL JAPCA DE LA FONDARE PÂNĂ ÎN 1818.....	54
<i>III.1. CADRUL ISTORIC.....</i>	<i>54</i>
<i>III.2. OBȘTEA MONAHALĂ.....</i>	<i>56</i>
<i>III.2.1. Stareți.....</i>	<i>56</i>
<i>III.2.2. Călugări și frați de ascultare.....</i>	<i>58</i>
<i>III.3. CTITORI ȘI BINEFĂCĂTORI.....</i>	<i>61</i>
<i>III.4. DOMENIUL.....</i>	<i>63</i>
PARTEA IV. MĂNĂSTIREA JAPCA DE MONAHI (1818–1916).....	66
<i>IV.1. EVOLUȚII ISTORICE.....</i>	<i>66</i>
<i>IV.2. OBȘTEA MONAHALĂ.....</i>	<i>68</i>
<i>IV.2.1. Stareți.....</i>	<i>68</i>
<i>IV.2.1.1. Preliminarii.....</i>	<i>68</i>
<i>IV.2.1.2. Profiluri.....</i>	<i>69</i>
<i>IV.2.2. Călugări și frați de ascultare: caracteristici și evoluție.....</i>	<i>80</i>
<i>IV.2.2.1. Profiluri.....</i>	<i>83</i>
<i>IV.2.2.1.1. Ieroschimonahi.....</i>	<i>83</i>
<i>IV.2.2.1.2. Ieromonahi.....</i>	<i>83</i>
<i>IV.2.2.1.3. Ierodiaconi.....</i>	<i>88</i>
<i>IV.2.2.1.4. Schimonahi.....</i>	<i>88</i>
<i>IV.2.2.1.5. Alți călugări.....</i>	<i>89</i>
<i>IV.2.2.1.6. Frați de ascultare.....</i>	<i>99</i>

IV.2.3. Paisie - călugărul excentric.....	101
IV.2.4. Ioasaf Berghie - călugărul zugrav.....	102
IV.3. CTITORI ȘI BINEFĂCĂTORI.....	103
IV.3.1. Ctitori.....	103
IV.3.2. Binefăcători.....	106
IV.4. PELERINI.....	107
IV.4.1. Caracteristici generale.....	107
IV.4.2. Cazul pelerinilor podolieni.....	109
IV.5. DOMENIUL ȘI ACTIVITATEA ECONOMICĂ.....	110
IV.6. ACȚIUNI FILANTROPICE.....	112
IV.7. TRATAREA BOLILOR.....	114
IV.8. ȘCOALA.....	115
IV.9. POMELNICUL.....	121
IV.10. CEREMONIA DE TRANSFERARE A ICOANEI FĂCĂTOARE DE MINUNI A MAICII DOMNULUI DE HÂRBOVĂȚ.....	122
PARTEA V. MĂNĂSTIREA JAPCA DE MONAHII (1916-2015).....	126
V.1. CONTEXTUL ISTORIC. ACTUALITATE.....	126
V.2. OBȘTEA MONAHALĂ.....	147
V.2.1. Starețe.....	147
V.2.1.1. Generalități.....	147
V.2.1.2. Profiluri.....	148
V.2.2. Călugărițe și surori de ascultare: Evoluție și profiluri.....	156
V.2.3. „Legământul tăcerii” sau cazul maicii Maria.....	167
V.2.4. Condiții de acceptare în obștea monahală.....	169
V.2.5. Funcții administrative și de ascultare.....	170
V.2.6. Duhovnici și sfetnici.....	171
V.2.7. Modul de viață în mănăstire.....	172
V.2.8. Canoane.....	173
V.3. PELERINI.....	173
V.4. SERVICIUL DIVIN.....	175
V.5. DOMENIUL ȘI ACTIVITATEA ECONOMICĂ.....	178
V.6. ȘCOALA.....	187
PARTEA VI. PRĂZNUIRE, EDIFICII, CONSERVAREA MEMORIEI..	196
VI.1. HRAMUL.....	196
VI.2. TRAPEZA MĂNĂSTIREASCĂ.....	197
VI.3. „ODAIA”.....	198
VI.4. VECHILE ȘI NOILE CONSTRUCȚII. RELICVELE.....	201

VI.4.1. Biserica rupestră Înălțarea Sfintei Cruci.....	201
VI.4.2. Bisericile de lemn.....	205
VI.4.3. Biserica de vară Înălțarea Domnului.....	206
VI.4.4. Biserica de iarnă Arhanghelul Mihail. Pisanii.....	214
VI.4.5. Biseriçuța Maica Domnului Lesninsk.....	216
VI.4.6. Turnul-clopotniță.....	216
VI.4.7. Chiliile.....	219
VI.4.8. Gardul și poarta.....	220
VI.4.9. Alte edificii.....	222
VI.5. ARHIVA ȘI BIBLIOTECA.....	223
VI.5.1. Arhiva.....	223
VI.5.2. Biblioteca.....	224
VI.6. NECROPOLA.....	229
CONSIDERAȚII FINALE.....	232
BIBLIOGRAFIE.....	233
ANEXE	258
DOCUMENTE.....	258
1. - Iunie 16. - Logofătul Grigore se adresează sătenilor din Japca în privința răzeșiei Aniței din Pohoarna.....	258
2. - 1646, septembrie 17. - Dania lui Vasile voievod în care se vorbește despre hotarele Jabca.....	258
3. - 1646, septembrie 17. - Vasile-Vodă întărește mănăstirii Golia din Iași moșia Voșca (Sănătăuca) din ținutul Soroca.....	261
4. - 1762, iunie 10. - Vasile Budeci vinde căpitanului Chiriac Hârjău, răzeșia sa din moșia Japca.....	261
5. - 1762, iulie 20. - Andrei Budeci răscumpără de la căpitanul Chiriac Hârjău răzeșiile lui Vasile și Tănase Budeci.....	262
6. - 1773, martie 15. - Urmașii lui Vasile Donos donează căminarului Iordache Balș, răzeșia lor din moșia Japca.....	263
7. - 1773, martie 28. - Sava Budeci donează căminarului Iordache Balș răzeșia sa din moșia Japca.....	264
8. - 1773, august 17. - Frații Mălai donează căminarului Iordache Balș, răzeșia lor din moșia Japca.....	265
9. - 1780, septembrie 9. - Răzeșii din Japca mărturisesc că la răscumpărarea moșiei de la căpitanul Chiriac Hârjău a participat și Dumitrașcul Zgurean din Băcsani.....	266
10. - 1781, iulie 12. - Gheorghe Andrei Budeci vinde lui Pavel Bălan răzeșia sa din moșia Japca.....	267

11. - 1782, iunie 28. - Gheorghică Postoroancă și alți răzeși participă la plata banilor de pe moșia Japca.....	268
12. - 1782, iunie 25. - Constantin Ilie Mălai-rău execută testamentul fratelui său, Marin, și donează răzeșia sa mănăstirii Golia din Iași.....	268
13. - Fără dată. - Năstasă sîn Marin Hrițcu din Japca amănetează lui Constantin Mutul răzeșia sa.....	270
14. - 1782, aprilie 16. - Zamfira Gligoraș Budeci testează copiii săi Tudose și Măriuța răzeșia sa din moșia Japca.....	270
15. - 1782, iunie 27. - Frații Mălai-rău vând mănăstirii Golia din Iași răzeșiile lor din moșia Japca.....	271
16. - Fără dată. - Andronache Onciul și alții mărturisesc că Leonte Mălai-rău este moșnean în satul Japca.....	272
17. - 1786, martie 10. - Ioan Andrei Budeci vinde mănăstirii Golia răzeșia sa din moșia Japca.....	272
18. - 1786, martie 29. - Copiii lui Andrei Budeci mărturisesc că au luat cunoștință despre tocmeala dintre fratele lor Ioan și mănăstirea Golia.....	273
19. - 1786, iunie 19. - Dumitrașcul Zgurean și alții se plâng lui Grigore-Vodă Ghica împotriva feciorilor lui Andrei Budeci, care fără cunoștința lor și-au înstrăinat răzeșiile din moșia Japca.....	274
20. - 1786, iunie 29. - Ioan Andrei Budeci se plânge lui Grigore-Vodă Ghica ca răzeșii din Japca refuză să-i răscumpere răzeșia sau să-i iscălească actul de vânzare mănăstirii Golia.....	275
21. - 1786, decembrie 18. - Miron, feciorul Aniței Furdui, vinde lui Matei Criste răzeșia sa din moșia Japca.....	276
22. - 1787, mai 29. - Toader, cumnatul lui Ioan Andrei Budeci, se obligă a aduce la bun sfârșit vânzarea răzeșiei din moșia Japca a decedatului său cumnat, făcută mănăstirii Golia.....	276
23. - 1787, iulie 1. - Ginerii lui Andrei Budeci cedează răzeșia lor din moșia Japca, din partea răscumpărată de Dumitrașcu Zgureanu și Andrei Budeci, lui Zgureanu.....	277
24. - 1787, iulie 1. - Ginerii lui Andrei Budeci vând mănăstirii Golia răzeșiile lor din moșia Japca.....	278
25. - 1790, iulie 19. - Răzeșii din Japca arată, că praporșcicul Vasile Mandre a răscumpărat o răzeșie din bătrânul Furdui, de la Matei Criste.....	279
26. - 1793, martie 27. - Mihail-Vodă Șutu poruncește ispravnicilor din Soroca să aducă la judecată, la Divan, pe răzeșii din Japca, pentru pretenția căminarului Iordache Balș asupra unor părți de moșie.....	280
27. - 1793, mai 25. - Divanul judecă pricina dintre căminarul Iordache Balș și răzeșii din Japca.....	280

28. - 1794, martie 28. - Mihail-Vodă Șuțu poruncește ispravnicilor din Soroca să delimiteze părțile mănăstirii Golia din moșia Japca alăturându-le la moșia Sănătăuca.....	284
29. - 1794, mai 1. - Răzeșii se opun delimitării părților mănăstirii Golia, din moșia Japca.....	285
30. - 1794, mai 2. - Răzeșii din Japca se înțeleg cu mănăstirea Golia în privința stăpânirii răzeșilor din moșie.....	286
31. - 1796, aprilie 23. - Trohin Furdui din Voroncău vinde vătafului Iordache venitul răzeșiei sale din moșia Japca.....	287
32. - 1796 august 30. - Vel-căpitanul Ștefan Nămălovan din Salcea și Ioniță Stăvilă din Pecești vând mănăstirii Răchitoasa răzeșiile lor din moșia Japca.....	289
33. - 1796, septembrie 5. - Ștefan Nemălovan și Ioniță Stăvilă vând economului Petre al mănăstirii Răchitoasa, răzeșiile lor din moșia Japca.....	289
34. - 1796, decembrie 20. - Luca Berghie și alți bătrâni răzeși, mărturisesc că moșia Japca „îmblă în trii bătrâni” și că ei nu cunosc pe un Ion Torbă, care ar fi donat răzeșia sa schitului Japca.....	290
35. - 1796, decembrie 20. - Căpitanii Carp și Costache constată că se cunosc numai trei bătrâni, vechi proprietari ai moșiei Japca.....	293
36. - 1796, decembrie 20. - Ispravnicul Iordache, vel-comis, poruncește căpitanului Năstase Duca să ridice de la călugări banii cheltuiți de căpitanul Ștefan Nămălovan pentru proces.....	294
37. - 1797, mai 16. - Logofeția cea mare comunică, că după judecată la Divan sau recunoscut drepturile de răzeși pe moșia Japca numai mănăstirii Japca și răzeșilor, care vor răscumpăra partea vândută mănăstirii Răchitoasa.....	294
38. - 1797, mai 26. - Divanul judecă pricina dintre răzeși și schitul Japca pentru răzeșia care ar fi donat-o schitului, Ion Torbă.....	295
39. - 1797, iulie 18. - Răzășii donează schitului Japca răzășia lor, răscumpărată de la mănăstirea Răchitoasa.....	297
40. - 1797, iulie 13. - Ispravnicia din Soroca cere de la schitul Japca suma de bani datorată, pentru judecată, lui Ștefan Nămălovan.....	298
41. - 1798, octombrie 12. - Axenia Postoroancă vinde schitului Japca o moară de pe valea Haraci.....	299
42. - 1799 noiembrie 2. - Nicolae Onciul donează porucicului Vasile Mandre o grădină din Japca.....	300
43. - 1799, noiembrie 28. - Porucicul Vasile Mandre confirmă și el dania răzeșilor făcută schitului Japca.....	301

84. - 1805, iunie 15. - Ștefan Gorgos declară că nă donat nimănui răzeșia sa din moșia Japca.....	353
85. - 1805, iunie 17. - Ștefan Budeci se plânge lui Alexandru-Vodă Moruzi împotriva schitului Japca.....	353
86. - 1805, iunie 18. - Răzeșii se plâng lui Alexandru-Vodă Moruzi pentru supărările ce le trag de la schitul Japca.....	354
87. - 1805, iunie 27. - Răzeșii cer judecarea pricinei lor împotriva schitului Japca.....	355
88. - 1805, iulie. - Divanul judecă pricina dintre răzeși și schitul Japca.....	355
89. - 1805, iulie 10. - Cartea Domnească în pricina pentru răzeșia Budeci...	357
90. - 1805, august 2. - Divanul judecă pricina dintre răzeșii și schitul Japca.	358
91.- 1805, septembrie 19. - Isprăvnicia Soroca ordonă lui Constantin Bogdan să cerceteze la fața locului pricina fraților Budeci.....	361
92. - 1805, septembrie 23. - Trohin și Axănte Furdui cedează schitului Japca răzeșia lor.....	362
93. - 1805, octombrie 18. - Răzeșii Petică vând schitului Japca răzeșia Japca răzeșia lor.....	363
94. - 1805, decembrie 10. - Răzeșii Furdui cedează schitului Japca răzeșia lor.....	363
95. - 1806, aprilie 25. - Alexandru-Vodă Moruzi poruncește ispravnicilor din Soroca să delimiteze moșia Japca.....	365
96. - 1806, mai 12. - Cartea Domnească în pricina dintre răzeși și schitul Japca.....	366
97. - 1806, mai 26. - Divanul judecă pricina dintre răzeșii Petică și Budeci..	368
98. - Fără dată. - Plângerea schitului Japca, care trage supărare de la mănăstirea Golia.....	376
99. - 1806, mai 29. - Marea logofeție ordonă ispravnicilor din Soroca să cerceteze pricina dintre schitul Japca și mănăstirea Golia.....	378
100. - 1806, octombrie 31. - Răzeșii Petică vând schitului Japca răzeșia lor...	379
101. - 1806, noiembrie. - Răzeșii Budeci mărturisesc legăturile familiale ale lui Grigoraș Budeci.....	380
102. - Fără dată. - Izvod de cheltuială ce s'au făcut pentru moșia Japca.....	381
103. - 1809, septembrie 30. - Ștefan Budeci cere ca Divanul să-i recunoască dreptul de răscumpărare a unei răzeșii vândute mănăstirii Golia.....	382
104. - 1810, septembrie 27. - Egumenul Calist cere ca Divanul să orânduiască pricina dintre răzeși și schitul Japca.....	382
105. - 1810. - Setea de învățătură la mănăstirea Japca.....	384
106. - 1811, aprilie 17. - Egumenul Calist cere în arendă partea moșiei Japca, care aparține mănăstirii Golia, Către Preacinstita Ecsarhiceasca Dicasterie a Sfintei Mitropolii Preaplecată jalbă.....	384

107. - 1812, februarie 3. - Schitul Japca cere delimitarea moșiei Preacinstiului Divan al Knejeii Moldaviei.....	386
108. - 1812, februarie 12. - Decizia Divanului în pricina dintre răzeși și schitul Japca.....	387
109. - 1812, mai 15. - Platon Loghin donează schitului Japca răzeșia sa.....	389
110. - Fără dată. - Recipisa răzeșilor pentru diferite acte, luate la nepoata lor, Zoița.....	388
111. - 1815-1816. - Cu inimile tot peste Prut.....	390
112. - 1820, decembrie 21.- Situația mănăstirii Japca.....	390
113. - 1820-1821. - Paraschiva, fata Aniței Furdui, donează schitului Japca răzeșia ei.....	392
114. - 1821, octombrie 13. - Mitropolitul Grigorie al Irinopolului, epitropul mănăstirii Golia, donează mănăstirii Japca un iaz.....	393
115. - 1824, august. - Andrei Catană vinde și donează mănăstirii Japca răzeșia lor.....	394
116. - 1825, august 21. - Mitropolitul Grigorie al Irinopolului, epitropul mănăstirii Golia, donează mănăstirii Japca întreaga parte din moșia Japca, aparținând mănăstirii Golia.....	395
117. - 1826, iunie 29. - Doroștei Mălai-rău vinde mănăstirii Japca moșia sa.....	396
118. - 1827, ianuarie 1. - Răzeșii Iurașcu vând și donează ctitorului mănăstirii Japca răzeșiile lor.....	397
119. - 1829, ianuarie 26. - Dimitrie Pănămari amanetează lui Costache Stati răzeșia sa, care va trece mănăstirii Japca.....	399
120. - 1836, ianuarie 31. - Mărturia răzeșilor dată mănăstirii Japca la 31 ianuarie.....	400
121. - Fără dată. - Plângerea familiei Budeci împotriva funcționarului Ioan Robu.....	401
122. - 1839, februarie 21. - Manuil Berghie vinde mănăstirii Japca o vie.....	402
123. - 1839, aprilie 26. - Răzeșii din Japca mărturisesc că Ioan Robu se trage din Grigoraș Budeci.....	403
124. - 1839, iunie 22. - Vasile și Melente Budeci mărturisesc mănăstirii Japca, că Ioan Robu nu este înrudit cu ei.....	403
125. - 1839, iunie 30. - Locuitorii satului Cubolta mărturisesc originea lui Ioan Robu.....	404
126. - 1843, iunie. - Vasile și Melinte Budeci cedează mănăstirii Japca răzeșia amanetată mănăstirii Golia de către fratele lor Ștefan.....	404
127. - 1926, decembrie 1. - Transferuri de preoți.....	406
128. - 1927, aprilie 29 - 1927, mai 1. - Vizita Preasfințitului Nectarie și Preasfințitului Visarion la mănăstirile Dobrușa și Jabca.....	406

129. - 1927. - Deschiderea atelierului de veșminte preoțești la mănăstirea Jabca.....	407
130. - 1927. - Situația mănăstirii Jabca.....	407
131. - 1927, ianuarie 1. - Numirea protosinghelului Glicherie Lovin în postul de preot la mănăstirea Jabca.....	408
132. - 1927, aprilie 30. - Deschiderea școlii de gospodărie la mănăstirea Jabca.....	408
133. - 1927. - Deschiderea școlii de gospodărie la mănăstirea Jabca.....	409
134. - 1928, martie 27-29. - Inspecție la mănăstiri.....	409
135. - 1928, august 25. - Vizita episcopului Visarion la mănăstirea Jabca....	411
136. - 1928, septembrie. - Înscrierea la școala de gospodărie la mănăstirea Jabca.....	411
137. - 1929, septembrie. - Știri școlare.....	412
138. - 1929. - Depărtare din slujbă.....	412
139. - 1929. - Informație despre mănăstirile Dobrușa, Jabca și Călărășauca.....	413
140. - 1929. - Școala de gospodărie sătească de fete din Jabca.....	413
141. - 1930. - Școalele Eparhiei Hotinului.....	414
142. - 1930. - Cimitirul mănăstirii Jabca.....	415
143. - 1930. - Școala de Gospodărie Sătească de Fete din Jabca.....	416
144. - 1930, iunie 21. - Vizite canonice.....	416
145. - 1931, iulie 5-7. - Rezultatul examenelor de sfârșit de an de la școala de cântăreți din mănăstirea Dobrușa și școala de gospodărie casnică de fete de la mănăstirea Jabca.....	417
146. - 1931, septembrie 5. - Examenul de primire în clasa I în Școala de Gospodărie Sătească pentru Fete.....	418
147. - 1931. - Din regulamentul vieții monahale.....	419
148. - 1931. - Vizita profesorului I. Simionescu la mănăstirea Dobrușa și Jabca.....	419
149. - 1931, septembrie 4-19. - Participarea mănăstirilor Dobrușa, Jabca și Călărășauca la expoziția regională din Dondușani.....	422
150. - 1936, iunie 20. - Vizita Prea Sfințitului Episcop TIT la mănăstirea Jabca.....	423
151. - 1936. - Programa analitică a școlii din mănăstirea Jabca, județul Soroca.....	425
152. - 1936. - Ruinarea bisericilor de pe malul stâng al fluviului Nistru.....	426
153. - 1937. - Cursurile la Gimnaziul Industrial de Fete depe lângă Mănăstirea Jabca.....	426
154. - 1937, ianuarie 24. - Ziua de 24 ianuarie 1937 în Mănăstirea Jabca..	428
155. - 1937. - Un pelerinaj la Sf. Mănăstire Jabca-Soroca.....	428

156. - 1938. - <i>Gimnaziul Industrial de Fete din Mănăstirea Jabca, județul Soroca</i>	430
157. - 1938. - <i>Colonelul Aurel Constantinescu, prefectul județului Soroca, a donat 15 000 lei pentru construcția Gimnaziului Industrial de Fete din Mănăstirea Jabca</i>	430
158. - 1938. - <i>Gimnaziul Industrial de Fete din Mănăstirea Jabca, județul Soroca</i>	431
159. - 1938. - <i>Înscrierea la Gimnaziul Industrial de Fete de la Mănăstirea Jabca, Soroca pentru anul școlar 1938/1939</i>	432
160. - 1938. - <i>Donație de carte Mănăstirii Jabca, Soroca</i>	432
161. - 1939. - <i>Înscrierea la Gimnaziul Industrial de Fete de la Mănăstirea Jabca, Soroca pentru anul școlar 1939/1940</i>	433
162. - 1939. - <i>Admiterea la Gimnaziul Industrial de Fete de la Mănăstirea Jabca, Soroca pentru anul școlar 1939/1940</i>	434
163. - 1939. - <i>Promovarea la Gimnaziul Industrial de Fete de la Mănăstirea Jabca, Soroca pentru anul școlar 1939/1940</i>	434
164. - 1939. - <i>Alegere de stareță la mănăstirea Călărășauca, județul Soroca</i>	439
165. - 1940. - <i>Exploatarea parchetului de pădure al mănăstirii Jabca jud. Soroca, pe anul forestier 1938-1939 și proiectul de buget al Gimnaziului Industrial de fete din mănăstirea Jabca jud. Soroca pe anul 1940-1941</i>	440
166. - 1940. - <i>Situația la Gimnaziul Industrial de Fete din Mănăstirea Jabca și Școala de cântăreți din mănăstirea Rughii</i>	441
167. - 2000, decembrie 19. - <i>Cererea stareței mănăstirii Japca către Mitropolitul Chișinăului și al întregii Moldove pentru a-l binecuvânta pe ieromonahul Damaschin pentru a face studii</i>	444
168. - 2000, februarie 03. - <i>Cererea ierodiaconului Ion (Cristea) către stareța mănăstirii Japca și binecuvântarea Mitropolitului Chișinăului și al întregii Moldove</i>	445
169. - 2000, februarie 22. - <i>Cererea egumenului Feodosie către Mitropolitul Chișinăului și al întregii Moldove pentru binecuvântarea tunderii în marele îngeresc chip (Shimă)</i>	446
170. - 2001, mai 24. - <i>Avansarea stareței mănăstirii Japca în calitate de egumenă</i>	447
171. - 2001, iulie 24. - <i>Decretul Mitropolitului Chișinăului și al întregii Moldove referitor la înființarea și activitatea școlii duminicale la mănăstirea Japca</i>	448
172. - 2001, iulie 24. - <i>Decretul Mitropolitului Chișinăului și al întregii Moldove referitor la înființarea și activitatea școlii duminicale la mănăstirea Japca</i>	449

173. - 2003, februarie 20. - <i>Binecuvântarea Mitropolitului Chișinăului și al întregii Moldove a schitului Sf. Treime și a bisericii din piatră Înălțării Sf. Cruci sub administrarea canonică a mănăstirii Japca</i>	450
174. - 2005. - <i>Darea de seamă a mănăstirii Japca în anul 2005</i>	451
TABELE	454
Tabelul nr. 1. Stareții/starețele mănăstirii Japca (sfârșitul sec. XVII-2015).....	454
Tabelul nr. 2. Dinamica comunității monahale de la mănăstirea Japca.....	456
Tabelul nr. 3. Comunitatea monahală a mănăstirii Japca, 2005.....	457
Tabelul nr. 4. Comunitatea monahală a mănăstirii Japca, 2011.....	460
ABSTRACT	463
INDICE DE NUME	466
INDICE GEOGRAFIC	481
TABULA GRATULATORIA	486
CV-UL AUTORULUI	487

ABREVIERI GENERALE

- AB** *Arhivele Basarabiei*. Revistă de istorie și geografie a Moldovei dintre Prut și Nistru, Chișinău
- ANRM** *Arhiva Națională a Republicii Moldova*
- AOSPRM** *Arhiva Organizațiilor Social-Politice din Republica Moldova*
- BȘMNE** *Buletin științific*. Revistă de Etnografie, Științele Naturii și Muzeologie. Serie nouă. Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală, Chișinău
- CO** *Curierul ortodox*. Publicație a Bisericii Ortodoxe din Republica Moldova
- DR** *Destin românesc*. Revistă de istorie și cultură, Chișinău
- DRH** *Documenta Romaniae Historia a Moldova*, București, Editura Academiei Române
- EH** *Episcopia Hotinului: Foaie eparhială oficială*. Duplex Chișinău - Bălți
- KEV (KEB)** *Kișinevskie eparhialnîe vedomosti* (Кишиневские епархиальные ведомости), Chișinău
- LA** *Literatura și arta*. Săptămânal al Uniunii Scriitorilor din Moldova, Chișinău
- MEF** *Moldova în Epoca Feudalismului*. Cărți domnești și zapise moldovenești și slavo-moldovenești / Молдавия в эпоху феодализма. Молдавские и славяно-молдавские грамоты и записи, vol. VI, VIII, Chișinău, 1992-1998
- MNEIN** *Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală*
- MNIM** *Muzeul Național de Istorie a Moldovei*
- RIM** *Revista de Istorie a Moldovei*
- RSSM** *Republica Sovietică Socialistă Moldovenească*
- JC** *Jurnal de Chișinău, Chișinău*
- TBȚIAO** *Trudi Bessarabskogo țerkovno-istoriko-arheologhiceskogo obșcestva* (Труды Бессарабского церковно-историко-археологического общества), Chișinău
- Pr.** *Preot*

Motto: „Intrați prin poarta cea strâmtă, că largă este poarta și lată
este calea care duce la pieire, și mulți sunt cei care o află”
Matei 7:13:14

„Împărăția Cerurilor se ia cu străduință și cei ce se silesc pun mâna pe ea”
Matei 11:12

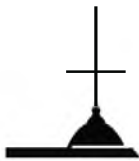

Una din porțile mănăstirii Japca, 1948.
Foto: arhiva pr. Manole Brihuneț

„Să ne ajute Dumnezeu Atotștiutorul să mergem
cu smerenie pe calea strâmtă și spinoasă
a vieții monahale pe care am ales-o și să trecem
prin poarta strâmtă a vieții”
Statutul mănăstirii de maici Înălțarea Domnului din Japca

Poarta centrală a mănăstirii Japca, 29 mai 2014.
Foto: Ion Xenofontov

PREFAȚĂ

Cercetarea realizată de Ion Xenofontov privind istoria complexului monahal Japca este una cu vădite intenții monografice și cu nemărturisite proiecții exhaustive. Structura tematică, sursele, articulația istoriografică pe care această carte dorește să o fixeze asupra subiectului sunt suficiente argumente pentru ca această cercetare să rămână și să definitiveze un efort istoriografic colectiv început cu aproape două secole în urmă. În egală măsură cartea de față întregeste seria de monografii dedicată mănăstirilor după 2000, precum: Căpriană, Hâncu, Bocancea.

Doru Radosav

Autorul lucrării a reușit, în urma unui efort și a unei munci riguroase care îi sunt specifice, să se „așeze” cu toate competențele dobândite și perfecționate în interiorul unui subiect de cercetare ce presupune achiziții și familiarități cu ceea ce înseamnă cunoașterea cadrului monahal, a istoriei instituționale a monahismului cu rigorile formatului monografic: contextul spațio-temporal, particularitățile instituției monahale, ctitori și binefăcători, obștea monahală, domeniul economic al mănăstirii, tipologia monahală, activități sociale, instructive și educative, obiective filantropice, practicile pietății monahale și ale pietății colective laice, arhitectura monastică, arhiva, biblioteca, necropola etc.

Derularea monografică a cercetării istoriei mănăstirii Japca beneficiază în cartea lui Ion Xenofontov de problematizări și racorduri la ceea ce a însemnat mănăstirea și comunitatea, mănăstirea și societatea și, de asemenea, la ingerințele puterii politice asupra vieții monastice și constrângerile extrareligioase asupra mănăstirii. Din perspectivă istoriografică cercetarea de față reușește să asocieze istoria propriu-zisă a așezământului monastic „istoriei mari” a teritoriului Basarabiei, în care istoria politică, culturală, religioasă a acestui ținut se recunoaște la nivelul istoriei mănăstirii, mai exact se recunoaște modul în care refracțiile marii istorii-realitate se identifică la nivelul istoriei mănăstiri de la Japca. Inflexiunile „marii istorii” au marcat în mod evident istoria aparent adiabatică a mănăstirii „intra muros”.

Istoria Basarabiei lecturată prin istoria mănăstirilor sale¹ oferă dincolo de orice inovație în plan metodologic și analitic, dintr-o perspectivă inductivă,

¹A se vedea *Mănăstiri și schituri din Republica Moldova: studii enciclopedice*, Chișinău, Institutul de Studii Enciclopedice, 2013, 800 p.

secvențe și aspecte istorice ce recompun dinspre realitatea trecută, multiplă, variată, complexă, cu variabile și imponderabilități, pluralitatea discursului istoriografic. Recentrarea în planul discursului istoriografic de după comunism a tematicii istoriei religioase, a vieții și sensibilității religioase are valențele unei adevărate redescoperiri a conștiinței istorice colective, a profilului identitar și patrimonial al comunităților și națiunilor.

Ceea ce se remarcă de la prima lectură a cărții este temeinicia și rigoarea proiectului istoriografic asumat pe cât de ambițios pe atât de laborios împlinit. De la sursele documentare exhaustive, la articulațiile tematice și analitice, la relevanța citatului documentar selectat în anexe, la gestionarea inteligentă a narațiunii istoriografice între rigoarea de specialitate și accesibilitatea largă, s-a elaborat o lucrare ce ilustrează un istoric matur și deplin.

Prof. univ. dr. *Doru Radosav*,
Facultatea de Istorie și Filosofie,
Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca